

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

PAPP KÁROLY r. altábornagy

Szám:

Tárgy: alapjogot érintő rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

Hiv. szám: –

Ügyintéző:

Telefon:

E-mail:

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva **panaszos** által előterjesztett panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) állásfoglalásának megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panaszt

e l u t a s í t o m.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdés e) pontjára, valamint a 109. § (1) bekezdés a) pontjára – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál (a továbbiakban: ORFK) – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak címezve (1255 Budapest, Pf.: 117.) – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül lehet benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 330. § (2) bekezdése, Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület (tájékoztatásul)
- 3) Rendőr-főkapitányság vezetője (tájékoztatásul)
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

A Panaszos – fogvatartása alatt – írásbeli panaszt terjesztett elő. A „Kérelmi lap kérelem, panasz előterjesztéséhez” elnevezésű, a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Fogda- és Kísérőőri Alosztály fejlécével ellátott formanyomtatványban az alábbiakat írta le.

Tárgyként a külön lapon leírt bántalmazásból eredő látáskiesés, látásromlás miatt azonnali szakorvosi vizsgálatot és szakvéleményt kért. A rendőri fellépés során az erős, halántéktájra, fül mögé bevitt ütések miatt folyamatosan szédül és mindkét szemére csak homályosan lát.

Kérte a fogdaparancsnokot, hogy tegye lehetővé, hogy szakorvos véleményt alkosson, ellássa. Korábban is jelezte a fentieket. A doktornő azt mondta neki, hogy ezt jelezze. A járőrök megtagadták a panasz felvételét. Vallomását veréssel kényszerítették ki tőle, panaszt nem tehetett. Egyúttal feljelentést kívánt tenni, ügyvéd nem volt jelen.

A „Kérelmi lap kérelem, panasz elő előterjesztéséhez” elnevezésű, rendőri szerv formanyomtatványában, melynek címetzjeként a Panasztestület került feltüntetésre az alábbiakat közli a Panaszos.

Tárgyként az „aránytalanul súlyos és brutális rendőri fellépés, indokolatlan bilincselés, majd durva fizikai bántalmazás őrizetbe vétel és kihallgatás során” szerepel.

A kérelem, panasz rövid leírásaként az alábbiak kerültek rögzítésre:

- lakás durva feldúlása, „mocskos, pedofil disznó” ordítások, hogy az egész társasház hallja, - bilincselés fájdalmas hátul, leszorítás, holott minden kérdésre válaszolt, mindent átadott, nem tanúsított sem fizikai, sem verbális ellenállást,
- többször és többen tenyérrel erősen, hátulról ütötték a fejét mindem ok nélkül,
- mindezt testvére és édesanyja végignézte, utóbbi idegösszeroppanást kapott, ezt direkt idézték elő a rendőrök, hogy hangosan szidalmazták és verték.

Feljelentést is tett jegyzőkönyvben, melyben előadta, hogy 2015. február 26-án, az esti órákban, 22 óra 20 perckor az ellene folyó, gyermek pornográf felvétel megszerzése és átadása miatti büntetőeljárásban a Rendőrkapitányság nyomozói házkutatást tartottak lakásában, ahol édesanyjával életvitelszerűen lakik.

A Panaszos elmondása szerint nem tudja hány rendőr érkezett, de talán hatan lehettek és volt köztük egy nő is. Amikor bementek a lakásba, bemutatkoztak, majd közölték, hogy mi a házkutatás célja, megkérdezték, hogy hol vannak a mobiltelefonok és a pc-k, melyeket a Panaszos önként átadott. A Panaszos elmondta, hogy teljesen együttműködő volt a rendőrökkel, és csak az ő szobájában tartottak házkutatást. A házkutatás alatt az édesanyja a saját szobájában és az előszobában tartózkodott. Amikor kiderült, hogy a Panaszost keresik a rendőrök, mert az öccse is a lakásban volt, akkor megbilincseltek.

A házkutatás a Panaszos szobájában, nyitott ajtónál zajlott, egyszerre 3 rendőr „kutatott”, a többiek a lefoglalt dolgokkal – a laptopokkal és a mobiltelefonokkal – foglalkoztak.

A Panaszos sérelmezte, hogy bár a házkutatás során mindvégig együttműködött a hatósággal, annak ellenére mindvégig bilincsbén volt és szobája padlóján térdelve kellett a kérdésekre válaszolnia.

A Panaszos megítélése szerint azért léptek vele szemben fel így a rendőrök, mert „ez egy társadalmilag nagyon elítélt dolog”, amivel gyanúsítják.

A házkutatás során „két fülest” kapott, 2 alkalommal 1-1 rendőr megütötte őt oly módon, hogy „tenyérrrel tarkó tájékon és a bal” füle „mögött szintén tenyérrrel”. Azt nem tudta megmondani, hogy melyik rendőr ütötte meg, de az egyiket főnöknék hívták, 40 év körüli, a másik pedig erős, zömök testalkatú, hasonló életkorú férfi volt, rövid hajjal. A Panaszos szerint a történeteket látta az édesanyja és a hangot, amivel az ütés járt, hallhatta is.

Miután befejezték a házkutatást, akkor bevitték, de „alig akarták engedni”, hogy felöltözzön rendesen. A testvérének kellett felhúznia a nadrágját is.

A Rendőrkapitányságon kihallgatták, melyet egy rendőrnő végzett, és ha nem jól válaszolt, akkor a Panaszost korábban „megütő zömök testalkatú nyomozó mondta, hogy 2 pofont” kap.

A kihallgatás során 1 alkalommal kapott a sípcsontjára „egy rúgást” és a halántékára „egy ütéset valakitől, aki mögött” állt. Azt vélelmezte a Panaszos, hogy „ugyanaz a személy volt, aki a házkutatás során is megütötte, a zömök 40-es férfi”.

Miután a kihallgatás lezajlott, aláírta az őrizetbevételi határozatot, melyen aláhúzta azt a részt is, hogy „panasszal élek”. Ezután bejött a „főnöknék nevezett férfi, aki szóvá tette” a panaszát, „majd felhúzott egy gumikesztyűt és kb. 6 alkalommal fejen” ütötte. A „főnök” a Panaszos mögött állt ezalatt, míg az ütések kaptak, de mivel már nem volt „bilincsbén”, ezért védekezni tudott, legalábbis oda tudta „kapni” a kezét a fejéhez. Újra kinyomtatták a határozatot, melyen ezúttal már nem húzta alá a „panasszal élek sort”. Ezt követően a vallomását is kinyomtatták, amiben talált 1-2 részt a Panaszos, amivel nem értett egyet, és kérte, hogy azokat javítsák ki, aminek eleget tettek a rendőrök. Ezután már nem kapott több ütéset.

A Panaszos elmondta, hogy a házkutatás során nem tett panaszt a jegyzőkönyvben, de ennek okát nem közölte. Ezt követően a kórházban a rendőrök megvizsgáltatták egy orvossal, akinek elmondta, hogy baj van a látásával, majd a „fogdába” szállították, ahonnan elvitték orvoshoz, mert a látása nem volt tökéletes, a Panaszos szerint az „ütések miatt”. A látásával kapcsolatban előadta, hogy nem volt problémája soha, bár 5 éves korában egyszer műtötték, mert szemtengelyferdülése volt.

A Panaszos a fentiekre tekintettel kérte a Panasztestületet, hogy panaszait vizsgálja ki.

A Panaszos a vele szemben foganatosított rendőri intézkedéssel kapcsolatban – *beadványa szerint* – az alábbiakat sérelmezte:

1. a rendőri fellépés módját a házkutatás során és gyanúsítottként történő kihallgatását, illetve védő kirendelésének elmulasztását,

2. a házkutatás és a kihallgatás során elszenvedett bántalmazását,
3. édesanyjának a házkutatás során bekövetkezett rosszullétét,
4. a rendőrök kulturálatlan hangnemét,
5. a kényszerítő eszköz (bilincs) aránytalanságát.

A Panasztestület hivatkozott állásfoglalása szerint a rendőri intézkedés érintette a Panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye II. cikkében foglalt emberi méltósághoz és az abból levezethető testi integritáshoz való jogát.

A Panasztestület lefolytatott eljárásában a Panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét állapította meg a bilincselés kapcsán, mind annak joglapja, módja és időtartama vonatkozásában, mivel megítélése szerint a rendőrség kellő jogszabályi felhatalmazás nélkül fogatosította a Panaszossal szemben a kényszerítő eszközt.

Az állásfoglalás megállapította, hogy a bilincselés jogalapját a fenti körülményekre tekintettel nem fogadta el, ezért a Panaszos emberi méltóságához fűződő alapvető jogának súlyos sérelmét állapította meg a bilincselés kapcsán, illetve joggyakorlata alapján külön vizsgálat elvégzése nélkül a bilincs alkalmazásának időtartamát és módját is jogalap nélkülinek minősítette.

A rendőrök által kifejtett, felhatalmazáson túli erőszak tekintetében a Panasztestület megállapította a Panaszos emberi méltósághoz való jogból levezethető testi épséghez való jogának sérelmét.

A Panasztestület a Panaszos által sérelmezett – „agresszív, brutális, aránytalan, félelemkeltő” – rendőri fellépés, valamint a rendőrök által használt „mocskos, pedofil disznó” kifejezés miatt a panaszosi és a rendőri jelentések között feszülő ellentmondást nem tudta feloldani, ezért az emberi méltósághoz való jogának sérelmét nem állapította meg.

A Panasztestület megítélése szerint az alapjogsérelem elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz megküldését az országos rendőrfőkapitánynak.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a Panasztestület által lefolytatott vizsgálatot követően – súlyos alapjogsérelem esetén – a panaszt az országos rendőrfőkapitány bírálja el.

II.

A Ket. 50. § (1) bekezdésében foglalt tényállás tisztázási kötelezettségének keretében a hatóság az alábbi bizonyítási eszközöket szerezte be:

- a Panaszos panaszbeadványát;
- feljelentéséről a Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály Helyszínelő Alosztály által felvett jegyzőkönyv;
- elvégzett orvosi vizsgálatról kibocsátott lelet;
- orvosi vizsgálatról kiadott ambuláns lap;
- Rendőr-főkapitányság rendelkezése alapján bűnügyi őrizetbe vett személy rendőrségi fogdába történő befogadására;

- Rendőrkapitányság formanyomtatványa a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 12. § (4) bekezdésében és a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 56/2014. (XII. 5.) BM rendelet 14. § (1) bekezdésében meghatározott szóbeli tájékoztatás megtörténtét és megértéséről, illetőleg az írásos tájékoztató átvételéről;
- Rendőrkapitányság formanyomtatványa orvosi vélemény – befogadáskor, átkíséréskor, elbocsátáskor –, az ügyeletes orvos által kitöltve;
- a Panaszos átkíséréséhez utasítás;
- Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Fogda- és Kísérőőri Alosztály jelentés átkísérés végrehajtásáról;
- Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Fogda- és Kísérőőri Alosztály jegyzőkönyve fogvatartott BV. Intézetnek történő átadásáról;
- Rendőrkapitányság vezetőjének összefoglaló jelentése Panasztestület részére;
- Rendőr-főkapitányság vezetőjének átirata a Panasztestület részére;
- Rendőr-főkapitányság vezetőjének szakmai állásfoglalása;
- Központi Nyomozó Főügyészség Regionális Osztálya által hozott határozat a nyomozás megszüntetéséről.

III.

A rendőri intézkedés elleni panasz kivizsgálásakor vizsgálat tárgyává tettem, hogy valamennyi panaszosi sérelemre kiterjed-e a hatásköröm.

1. a rendőri fellépés módja a házkutatás során és gyanúsítottként történő kihallgatása, illetve védő kirendelésének elmulasztása

Az Rtv. 92. § (1) bekezdés szerint: „*Akinek a IV-V. Fejezetben - a 46/A-46/C. § kivételével -, valamint a VI. Fejezetben meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, választása szerint*

a) panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez vagy

b) kérheti, hogy - amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá - panaszát a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően, az érintett rendőri szerv kiletétől függően

ba) az országos rendőrfőkapitány,

bb) a belső bűnmegelőzési és büntfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója vagy

bc) a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója

bírálja el.”

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 195. § (1) bekezdés szerint:

„(1) Akire nézve az ügyész vagy a nyomozó hatóság határozata közvetlen rendelkezést tartalmaz – ha e törvény kivételt nem tesz –, a határozat ellen a közléstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.

A Be. 196. § (1) bekezdés szerint:

„(1) Akinek az ügyész vagy a nyomozó hatóság intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása a jogait vagy érdekeit közvetlenül sérti, az a tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.”

A belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 140. és 141. §-ai szerint:

„140. § A panaszt írásban vagy szóban lehet előterjeszteni. A szóban előterjesztett panaszt jegyzőkönyvbe kell foglalni.

141. § A nyomozás során a panaszt a határozatot hozó, az intézkedést foganatosító, illetőleg az intézkedést elmulasztó nyomozó szervnél célszerű előterjeszteni.”

Panaszos sérelmezte a házkutatás során a vele szemben intézkedő rendőrök aránytalanul súlyos és brutális fellépését, hogy a lakását durva módon dúlták fel, illetve gyanúsítottként történő kihallgatását, valamint azt, hogy védő nem volt jelen a kihallgatáson.

A Panasztestület a rendőri fellépés vonatkozásában a panaszosi és a rendőri jelentések között feszülő ellentmondást nem tudta feloldani, ezért alapjogsérelemet nem állapított meg.

A büntetőeljárás részét képező eljárási cselekmények (pl.: házkutatás, rabosítás, gyanúsítás, lefoglalás, stb.) jogszerű végrehajtásának elbírálására közigazgatási eljárás keretei között nincs törvényes lehetőség. A büntetőeljárás részét képező eljárási cselekményekkel szemben a

Be. által meghatározott jogorvoslati fórumrendszer keretein belül és módon lehet panasszal élni.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján jelen eljárás tárgya kizárólag az Rtv. IV., V. és VI. fejezete által szabályozott rendőri intézkedésekkel szembeni panaszok elbírálása lehet. A büntetőeljárás megindulását követő eljárási cselekményekkel összefüggő panaszok elbírálására a törvényességi felügyeletet gyakorló ügyészség rendelkezik hatáskörrel, a Ket. keretei között ezek alapján nincs törvényes lehetőség, ezért e panaszpontok vizsgálatát mellőztem.

A Panaszos által a házkutatás elrendelése és annak módja, a gyanúsítottként történő kihallgatása, a védő kirendelésének elmulasztása miatt előterjesztett panasz – a hivatkozott törvényi rendelkezésekre tekintettel – hatáskör hiányában nem bírálható el, ezért a jelen határozatban foglalt döntés arra nem terjed ki.

2. A házkutatás és a kihallgatás során elszenvedett bántalmazása

A Be. 29. § a) és c) pontja szerint:

„29. § Kizárólag az ügyészség végzi a nyomozást a következő bűncselekmények miatt:

a) a rendőrség, az Országgyűlési Őrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja által elkövetett, nem katonai büntetőeljárásra tartozó bűncselekmény, továbbá a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagja és a kormányzati szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott pénzügyi nyomozó által elkövetett bármilyen bűncselekmény,

c) a rendőrség, az Országgyűlési Őrség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagjának és a kormányzati szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott pénzügyi nyomozónak a kivételével a b) pontban felsoroltak által elkövetett bármilyen bűncselekmény, valamint az ülnöknek az igazságszolgáltatással összefüggésben elkövetett bűncselekménye,”

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítottam, hogy a Panaszos feljelentése alapján a Központi Nyomozó Főügyészség Regionális Osztálya 2 rendbeli, részben folytatólagosan megvalósított, a Btk. 301. §-ának (1) bekezdésbe ütköző hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntette és a Btk. 303. §-ának (1) bekezdésébe ütköző kényszervallatás büntette, valamint a Btk. 164. §-ának (2) bekezdésébe ütköző könnyű testi sértés vétsége miatt indított nyomozást.

Az eljárás során beszerzett és – figyelemmel a Ket. 172. § i) pontjában, valamint a Pp. 195.§ (1) bekezdésében foglaltakra közokirati bizonyító erővel figyelembe vett – 2015. május 19-én kelt fenti számú határozatában az Ügyészség a nyomozás megszüntetéséről döntött, mert a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény.

A határozat indokolása tartalmazza, hogy az eljárás során beszerzett bizonyítékok, tanúvallomások és okirati bizonyítékok, valamint az igazságügyi szakértői vélemény nem támasztották alá a sértett azon állítását, hogy őt a feljelentett rendőrök részéről többszöri bántalmazás érte, állítását az eljárás során kétséget kizáró módon megcáfolni sem lehetett.

A Panaszos által a bántalmazás vonatkozásában előterjesztett panasz – a hivatkozott törvényi rendelkezésekre tekintettel – hatáskör hiányában nem bírálható el, ezért a jelen határozatban foglalt döntés arra nem terjed ki.

3. Panaszos édesanyjának a házkutatás során bekövetkezett rosszulléte

Az Rtv. 92. § (2) bekezdés szerint:

„(2) Akinek az intézkedés jogát vagy jogos érdekét érintette, panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez.”

A Panaszos beadványában sérelmezte, hogy vele szemben a rendőrök megalázóan jártak el és az édesanyja rosszullétét a rendőrök a házkutatás során direkt idézték elő.

A Panasztestület ebben a kérdésben nem foglalt állást.

Megjegyezni kívánom, hogy a beszerzett bizonyítékok alapján a Rendőrkapitányság vezetőjének összefoglaló jelentésében foglaltak szerint a Panaszos a házkutatás megkezdésekor a szobájában tartózkodott, mivel önkielégítést végzett. A lakásban tartózkodó Panaszos testvére a konyhában tartózkodott, míg édesanyja a saját szobájában aludt. Velük szemben, a személyazonosságuk megállapítását követően nem került sor intézkedés foganatosítására. A Panaszos édesanyja, amikor észlelte, hogy a fia szobájában házkutatást tartanak, akkor elsírta magát, ezért az eljáró rendőrök több alkalommal megkérdezték tőle, hogy szüksége van-e orvosi ellátásra, illetve bárminemű segítségre, továbbá lehetőséget biztosítottak arra, hogy a szobájában együtt tartózkodhasson másik fiával.

A jelentés szerint a sírás oka az volt, hogy a Panaszos elmondta édesanyjának, hogy újfent tizennyolcadik életévét be nem töltött személyről készült pornográf felvételeket tart és tesz hozzáférhetővé más személyek részére az interneten, ahogy erre az elmúlt években több alkalommal is sor került.

Tekintettel arra, hogy ennek a cselekménynek nem a Panaszos, hanem édesanyja az érintettje, aki azonban ebben a tekintetben nem terjesztett elő önálló panaszbeadványt, illetve ebben a vonatkozásban képviseleti meghatalmazást sem csatolt és jogos érdeksérelmet sem valószínűsített a Panaszos az eljárásban, ezért – figyelemmel a hivatkozott törvényi rendelkezésre – a jelen határozatban foglalt döntés arra nem terjed ki.

IV.

A tényállás minden részletre kiterjedő tisztázása érdekében lefolytatott közigazgatási hatósági eljárás során a Panaszos által a Panasztestületnél előterjesztett panaszban és feljelentésében megfogalmazott állításokat alátámasztó bizonyítási indítványt, nyilatkozatot, illetőleg egyéb bizonyítékot a hatóság részére nem szolgáltatott. Az eljárás során – az intézkedő rendőrök által tett jelentésekben foglalt nyilatkozatokon túl – egyéb bizonyíték nem merült fel, ugyanakkor a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján eleget lehetett tenni a Ket. 50. § (1) bekezdésben előírt tényállás tisztázási kötelezettségnek.

Ezek alapján a Pp. 195. § (1) bekezdése szerint, a rendőri jelentés, valamint az ügyészségi határozat közokirati jellegére tekintettel, az abban foglalt tények ellenkezőjére vonatkozó bizonyíték hiányában, döntésem meghozatalánál a rendőri jelentésekben foglaltakat vettem alapul. Ezen álláspontom kialakításánál figyelemmel voltam több korábbi bírósági ítéletre és döntésre¹ is.

---

¹ Pl.: 1/2004. Büntető jogegységi határozat, BH2009. 230, Egri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.27.173./2013/7. számú ítélete.

V.

4. A rendőrök kulturálatlan hangneme

Az Rtv. 2. § (1) bekezdés szerint:

„A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.”

Az Etikai Kódex 1. pontjának második része alapján:

„Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.”

Az Etikai Kódex 5. pontja szerint:

„A rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.”

Az Etikai Kódex 7. pontjának utolsó mondata szerint:

„Tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök hangosan, „mocskos pedofil disznó” ordítások mellett tartottak házkutatást, oly módon, hogy azt az egész társasház és az édesanyja, valamint a testvére is hallja.

A Panasztestület ebben a kérdésben a Panaszos és a rendőrség tényállításai között meghúzódó ellentét feloldhatatlansága miatt úgy foglalt állást, hogy a rendőri magatartás és bánásmód emberi méltóságot sértő volta nem megállapítható.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján, – figyelemmel a Rendőrkapitányság vezetőjének összefoglaló jelentésében foglaltakra – a házkutatás során, a tárgyi bizonyítási eszközök lefoglalására a lakásban került sor, a kommunikáció normál hangszínen folyt, becsmérő kijelentések nem hangzottak el a hatóság eljáró tagjai részéről.

A Panaszos saját állítása mellett egyéb bizonyítékot a hatóság részére nem szolgáltatott, illetve az eljárás során e tárgykörben a rendőri jelentésektől eltérő bizonyíték nem merült fel. Tekintettel a – a Pp. jelen határozat III. részében kifejtett – hivatkozott rendelkezésére is, az azokban foglalt tényekre vonatkozó ellenkező bizonyíték hiányában döntésem meghozatala során a rendőri jelentésekben foglaltakat vettem alapul.

A fentiekre tekintettel, a benyújtott panasz e tekintetben alaptalan.

5. A kényszerítő eszköz (bilincs) aránytalansága

Az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdése szerint:

„(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése szerint:

„(1) A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.”

Az Rtv. 17. § (1) bekezdés szerint:

„(1) A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.”

Az Rtv. 48. § a) és b) pontja alapján:

„A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,*
- b) támadásának megakadályozására,”*

A Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdése szerint:

„(1) A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.”

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdése szerint:

„(1) Bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt

c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,”

A Szolgálati Szabályzat 41. § (4) bekezdése szerint:

„A bilincselés módjai:

- b) kezek előre vagy hátra bilincselése,”*

Szolgálati Szabályzat 41. § (6) bekezdés a) pontjának aa) alpontja szerint:

„(6) A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy

- a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha*

aa) a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől,”

A Szolgálati Szabályzat 41. § (7) bekezdése szerint:

„(7) A rendőr az intézkedés alá vont személyt fekvő helyzetben, fálnak vagy más tárgynak nyomva megbilincselheti, ha azt a személy aktív ellenszegülése, támadása, erőszakos magatartása vagy ezek kialakulásának megelőzése szükségessé teszi.”

A Panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök a bilincselés során a panaszos kezeit hátrabilincselték, amely rendkívül fájdalmas volt a számára, le is szorították, pedig együttműködő volt és nem tanúsított sem fizikai, sem pedig verbális ellenállást.

A Panasztestület állásfoglalásában a Panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét állapította meg a bilincselés kapcsán, mind annak joglapja, módja és időtartama vonatkozásában, mivel megítélése szerint a rendőrség kellő jogszabályi felhatalmazás nélkül foganatosította a Panaszossal szemben a kényszerítő eszközt.

A Panasztestület állásfoglalásában kifejtett fenti megállapítással az alábbi indokok alapján nem értek egyet.

A Pp. 195. § (1) bekezdése értelmében a rendőri jelentés közokiratnak minősül, amely szerint a jelentésben foglaltak teljes mértékben – az ellenkező bizonyításáig – bizonyítják az abban foglaltakat. Figyelembe véve a rendőri jelentés közokirati jellegét, ezért a bizonyítékok értékelése során a rendőri jelentésben foglaltakat fogadtam el a döntéshozatal alapjául, miszerint a Panaszosnak az intézkedés során tanúsított viselkedésére és erőszakos bűncselekmény (többrendbeli zsarolás) miatt folyamatban lévő eljárására tekintettel tartani lehetett attól, hogy magatartása megváltozhat, ezért a bilincs – mint a szökés és a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz – alkalmazása jogszerű és indokolt volt.

A beszerzett bizonyítékok alapján a Panaszossal szemben a Rendőrkapitányság beosztottai a Be. 149. § (1) bekezdése, illetve (2) bekezdés c) pontja szerint házkutatást, mint büntetőeljárás kényszerintézkedést hajtottak végre, a rendőrkapitányság állományába tartozó 5 fő hivatásos állományú rendőr részvételével.

A Panasztestület megvizsgálta a Panaszossal szemben e kényszerintézkedés során, majd a rendőrkapitányságra való szállítása során alkalmazott kényszerítő eszköz (bilincs) használatának jogszerűségét és arra az álláspontra jutott, hogy az súlyos fokban sértette a panaszos emberi méltósághoz fűződő alapvető jogát, valamint jogalap hiányában annak időtartama és módja is sértő volt számára.

A Panasztestület állásfoglalásának indokolása szerint: *„a panaszoson a házkutatás foganatosítása során végig bilincs volt akként, hogy kezeit hátrabilincselték, majd 0 óráig előre bilincselték. Tehát a panaszost a rendőrök miután a rendelkezésükre bocsátotta a tárgyi bizonyítási eszközöket, megbilincselték.”*

A Panasztestület az általa megállapított történeti tényállás során figyelembe vette azt, hogy a Panaszos édesanyja és testvére is jelen volt az intézkedés során, így véleménye szerint a panaszos valóban „otthon”, biztonságban, családi kötelékben érezhette magát, így álláspontja szerint vélhetően nem tanúsíthatott olyan magatartást, amely alátámasztotta volna a támadás jövőbeli, potenciális bekövetkezésének a lehetőségét, vagy akár az önkárosítás tényét.

A Panasztestület joggyakorlata értelmében a támadás és az önkárosítás jövőbeli, lehetséges bekövetkezése nem biztosít elegendő jogalapot a bilincselésre, *„a távoli veszély önmagában kevés a bilincshasználat jogszerűségéhez, hiszen a rendőrségnek észlelnie kellett volna olyan körülményeket, a panaszos által kifejtett ráutaló magatartást, amelynek közvetlen következménye a támadás kifejtése, vagy maga az önkárosítás. Jelen esetben a rendőrség nem határozott meg olyan körülményeket, amelyekből közvetlenül a támadás kifejtésére, vagy az önkárosítás megvalósulására lehet következtetni. Továbbá a fokozatosság és arányosság elvére tekintettel, amennyiben indokolt lett volna kényszerítő eszköz alkalmazása egy olyan*

személlyel szemben, aki ugyan büntetőeljárás hatálya alatt, de nem erőszakos cselekmény miatt, akkor az erősorrendben legenyhébb kényszerítő eszközt kellett volna alkalmazni a bilincselés helyett. Ezen kívül figyelemmel a Szolgálati Szabályzat 39. § (2) bekezdésében rögzítettekre a panaszos ellenállást sem fejtett ki, sőt a rendőrség nem is határozta meg, vagy utalt arra, hogy egyáltalán tapasztalt-e ilyet az intézkedés során, így ezen körülmény is megalapozza a Testület álláspontját, amely szerint a panaszos bilincselésének jogalapját nem találta megalapozottnak az Rtv. 48. § a) és b) pontja alapján”.

A rendelkezésre álló bizonyítékokból megállapítható, hogy az eljáró rendőrök a Panaszos önkárosításának és támadásának megakadályozása érdekében alkalmaztak bilincset az Rtv. 48. § a) és b) pontjai alapján, mely intézkedés jogalapját a törvényi rendelkezésen túl a Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdése, a 41. § (6) bekezdés a) pont aa) alpontja és (7) bekezdése is megfelelően biztosította.

A Panasztestület álláspontja szerint, mivel nevezett nem erőszakos cselekmény miatt állt büntetőeljárás hatálya alatt, ezért az erősorrendben legenyhébb kényszerítő eszközt kellett volna alkalmazni a bilincselés helyett, azaz a testi kényszert.

E körben megjegyzem, hogy a Panasztestület figyelmen kívül hagyta a Rendőrkapitányság vezetőjének átiratában foglalt azon tájékoztatást, mely szerint az intézkedés időpontjában nevezettel szemben a Járásbíróságon erőszakos bűncselekmény (többrendbeli zsarolás) miatt folyt eljárás, ily módon tartani lehetett támadó jellegű fellépéséről.

Az Rtv. 48. §-ához fűzött indokolás szerint, a bilincs a további ellenszegülés, a szökés, a támadás megakadályozására szolgáló „megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz.” Ennélfogva alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül vagy fizikai kényszer folyamánként is szóba jöhet. Az alkalmazás törvényi feltétele azonban, hogy kizárólag személyi szabadság korlátozásával járó rendőri intézkedés keretében (elfogás, előállítás, elővezetés, őrizetbevétel) alkalmazható.

Jelen ügyben a házkutatást követően az Rtv. 33. § (2) bekezdése alapján, mivel bűncselekmény elkövetésével volt gyanúsítható a Panaszos előállítására, valamint bűnügyi őrizetbe vételére, illetve előzetes letartóztatására került sor.

Az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdése rögzíti az arányosság követelményét, mely szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. E törvényi rendelkezések nem csak a rendőr által alkalmazható „kényszer” maximumát, de minimumát is előírják, mégpedig oly módon, hogy a rendőr olyan fokú kényszert kell, hogy alkalmazzon, amely megfelelő biztonságot fog nyújtani az intézkedés jövőbeni része során is.

Ez az előírás az intézkedő rendőrtől azt követeli meg, hogy a panaszos jövőbeni magatartására vonatkozóan vonjon le megbízható következtetéseket. E következtetést a rendőr a helyszínen a jövőre vonatkozóan nem végezheti el „patikamérlegen”. Számtalan példa mutatta már, hogy a rendőr olykor „alábecsüli” a szükséges intézkedés mértékét. Ezek következménye „jobb esetben mindössze” szökés, rosszabb esetben önkárosítás, súlyos sérülés, lőfegyverhasználat lett. A rendőrtől a törvényalkotó elvárja, hogy az intézkedése során ilyen esetek ne következhesse be.

Fontos hangsúlyozni azt a tényt is, hogy az alkalmazott kényszerítő eszköz „pozitív hatását”, azaz a megelőzött további jogsértő cselekményt – megtörténtük hiányában – igazolni, bizonyítani nem lehet sem az intézkedés korai szakaszában, a kényszerítő eszköz alkalmazását megelőzően a helyszínen, sem azt követően hatósági, vagy bírósági eljárásban.

A jogalkotó ezért a mérlegelésnek „tágabb kört enged” amikor azt írja elő, hogy a rendőri intézkedés csak „nyilvánvalóan aránytalan” hátrányt nem okozhat az intézkedés alá vont személynek.

A két vizsgálandó kényszerítő eszköz (testi kényszer, bilincs) között jogalkotói jogértelmezés nem tett különbséget súlyuknál fogva sem az Rtv-ben, sem az intézkedés idején hatályban volt más jogszabályban.

Jogalkotói iránymutatás hiányában a hatóság jogalkalmazói tevékenysége során ezt követően azt vizsgálta meg, hogy a testi kényszer és a bilincs között fennáll-e „nyilvánvaló” és szignifikáns különbség a tekintetben, hogy mekkora hátrányt okoz.

A testi kényszer alkalmazása olyan fizikai erő kifejtéssel jár, mely ereje, irányultsága (elvezető fogások, karfeszítés, földre fektetés) révén képes lehet megtörni az elszennvedőjének akaratát, azaz az akaratlagos ellenszegülő mozgását mindaddig, amíg a rendőr saját fizikai erő kifejtését megfelelő intenzitással és irányultsággal fenntartja. A bilincs fizikai jellemzőinél fogva – a testi kényszerhez hasonlóan, szakszerűen felhelyezve – arra alkalmas, hogy a megbilincselte személy nem kívánt mozgását lehetetlenné tegye. Amíg a testi kényszerrel akár az intézkedés alá vont személy teljes testét kontrollálni lehet, addig a kezek megbilincselése csak a kezek szabad mozgását gátolja meg, sok esetben továbbra is szükséges az illető kísérése, megfogása.

A testi kényszer alkalmazásával szembeni ellenszegülés esetén maga a testi kényszer hámsérülést, vagy ennél súlyosabb sérülést (ízületi, vagy csontsérülést) is okozhat. A bilincs szabályszerűen felhelyezve további ellenszegülés (a kezek szétfeszítése) esetén szorosabbá válva jellemzően hámsérülést okoz.

Az akarathajlító hatás, a személyes szabadság korlátozásának mértéke tekintetében tehát megállapítható, hogy a bilincselés alkalmazása koránt sem jelent fizikailag nagyobb mértékű korlátozást. A testi kényszer a rendőr fizikai képességeit és figyelmét jellemzően nagymértékben, akár teljes mértékben leköti. A bilincs alkalmazásával a rendőr a helyszíni intézkedése során fizikai erejét és figyelmét egyaránt nagyobb mértékben oszthatja meg, hiszen a nem kívánt mozgást nem a rendőr, hanem túlnyomórészt a bilincs akadályozza. Ez utóbbi úgy az intézkedés biztonsága, mint a tágabb környezet, végső soron a közrend szempontjából is kedvezőbb intézkedési helyzetet jelent.

Szóba jöhet a kényszerítő eszközök alkalmazásának negatív társadalmi megítélése, és ebben a körben kérdéses lehet, hogy a megbilincselés nagyobb mértékben korlátozza-e az emberi méltóságot, becsületet, mint a folyamatos karfeszítéssel, vagy más módon kivitelezett megfogással történő elvezetés. Jogszabály iránymutatást nem ad a hatóságnak ilyen értékelés elvégzéséhez, így ez nem tartozik a hatáskörömbé.

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés d) pontja értelmében a bilincs különösen akkor alkalmazható, ha a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés testi kényszerrel nem törhető meg. A testi kényszer akarathajlító jellegére tekintettel fogalmilag feltétlenül az ellenszegülő magatartás megszűnését eredményezi, ez ugyanakkor nem jelenti az ellenszegülés megtörését is, azaz az ellenszegülési szándéktól való elállást, ezért a testi

kényszer megszüntetésekor az intézkedés alá vont személy további aktív ellenszegülést tanúsíthat. Erre tekintettel a bilincs alkalmazása a testi kényszert kiváltva, kiegészítve a további ellenszegülő magatartás megakadályozására hivatott. A testi kényszerrel lefogott személy esetében azt, hogy csupán ellenszegülő magatartása kényszerű megszűnéséről, avagy az ellenszegülés megtöréséről (szándéktól való elállásról) van-e szó, alapvetően tudati, érzelmi kérdésként, egzakt módon eldönteni, tehát az érintett jövőbeni szándékára vonatkozóan biztos következtetést levonni sem a helyszínen, sem a későbbiek során nem lehet.

Ezért – a már fent is kifejtettek szerint – az Rtv. rendelkezése értelmében a rendőr mérlegelésén múlik, hogy a testi kényszer felváltása, kiegészítése céljából alkalmazza-e a bilincselést. A jelen esetben a tényállásban említett indulatos, aktív ellenszegülő magatartásra tekintettel okszerűen döntött a rendőr úgy, hogy a testi kényszert a bilincseléssel kiváltva továbbra is fenntartja a panaszos szabad mozgásának korlátozását mindaddig, amíg a helyszíntől eltávolítva, a Rendőrkapitányság területére kísérik, kizárva, minimálisra csökkentve a további jogsértő cselekmény elkövetésének a lehetőségét.

A házkutatást végrehajtók azonban a büntetőeljárás kényszerintézkedés eredményes, gyors (éjfélig történő befejezés kívánalma) és szakszerű végrehajtásának követelményeit szem előtt tartva jártak el, mivel a Be. 158. § (1) bekezdése értelmében a házkutatást az érintett kíméletével, lehetőleg a napnak a hatodik és huszonnegyedik órája között kell végezni, amely kívánalom az ügyben megvalósult.

A Be.-hez fűzött kommentár szerint: „Az előzetes letartóztatás mellett a kényszerintézkedések közül a legtöbb taktikai követelményt támasztó kényszerintézkedés a házkutatás, amely rendszerint halaszthatatlan és (érdemben) megismételhetetlen nyomozási cselekmény. A házkutatás meglehetősen bonyolult szellemi és fizikai tevékenység, ezért igen gondos előkészületeket igényel, amelyek végső soron egy átfogó és rendszeres házkutatási terv elkészítésében összegeződnek (kivéve, ha halaszthatatlan nyomozási cselekményként foganatosítják). A felkészülés során érdemes figyelemmel lenni: - a házkutatást szenvedő személyiségére, várható ellenállására (akár fegyver használata)”.

Megítélésem szerint a Panasztestület által kifogásolt testi kényszer és bilincs relációjában, a testi kényszer a rendőr fizikai képességeit és figyelmét jellemzően nagymértékben, akár teljes mértékben leköti, mely jelen esetben a büntetőeljárás kényszerintézkedés végrehajtásának fentiekben részletezett kívánalmait veszélyeztette volna.

A bilincs alkalmazásával a rendőr a helyszíni intézkedése során fizikai erejét és figyelmét egyaránt nagyobb mértékben oszthatja meg, hiszen a nem kívánt mozgást nem a rendőr, hanem túlnyomórészt a bilincs akadályozza.

Ez utóbbi így az intézkedés biztonsága szempontjából is kedvezőbb intézkedési helyzetet jelent és általa a feltalálni kívánt bizonyítási eszközök magához vételének, elrejtésének lehetőségét is kizárja.

A fentiekre tekintettel, álláspontom szerint az Rtv. vonatkozó rendelkezése értelmében a rendőr mérlegelésén múlik, hogy a testi kényszer felváltása, kiegészítése céljából alkalmazza-e a bilincselést.

Jelen esetben a folyamatban volt erőszakos bűncselekmény miatti eljárásra is figyelemmel okszerűen döntött a rendőr úgy, hogy a testi kényszer helyett a bilincselést, mint megelőző

jellegű intézkedést alkalmazza a panaszos szabad mozgásának korlátozására a házkutatás alatt, majd azt követően is mindaddig, amíg a helyszíntől eltávolítva, a rendőrkapitányságra szállítják, kizárva, minimálisra csökkentve a további jogsértő cselekmény elkövetésének a lehetőségét.

Megállapítottam, hogy a bilincselés és a testi kényszer között nyilvánvaló különbség a korlátozás azaz „hátrány okozás” mértékében nem állapítható meg, sőt a bilincselés a testi kényszerrel szemben csak a karok mozgását akadályozza legfeljebb azonos sérülés veszélye mellett. Ezért a rendőr az Rtv. 15. §-ában foglalt nyilvánvaló hátrányokozás tilalmát nem szegte meg, hiszen úgy a jogszabályi környezetből, mint a tényszerű összehasonlításából nem következik nyilvánvaló különbség a két kényszerítő eszköz között, azaz intézkedése az Rtv. 48. § a) és b) pontjai alapján a bilincselés tekintetében is arányos volt.

A leírtak alapján a panasz e tekintetben alaptalan.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdése, illetve a 93/A. § (6) és (7) bekezdésein alapul.

Döntésem az alábbi jogszabályokon alapul:

- Magyarország Alaptörvénye II. cikk;
- a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. III. törvény 195. § (1) bekezdése, 330. § (2) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 50. § (1) bekezdése, 100. § (1) bekezdés e) pontja, 109. § (1) bekezdés a) pontja;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 2. § (1) bekezdése, 15. § (1)-(2) bekezdése, 16. § (1) bekezdése, 17. § (1) bekezdése, 48. § a) és b) pontja, 92. § (1)-(2) bekezdése, 93/A. § (6), (7) és (9) bekezdése;
- a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 39. § (1) bekezdése, 41. § (1), (4) bekezdése, (6) bekezdés a) pontjának aa) alpontja, (7) bekezdése;
- a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 29. § a) és c) pontja, 195. § (1) bekezdés, 196. § (1) bekezdés;
- belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 140. és 141. §-ai;
- a Rendőrség Etikai Kódexének 1. pontjának második része, 5. pontja, 7. pontja.

Budapest, 2015. október 26.

Papp Károly r. altábornagy
rendőrségi főtanácsos